

Pařížská dohoda stručné shrnutí obsahu

Dohoda si klade za cíl zlepšit provádění Rámcové úmluvy a z dlouhodobého hlediska přispět k udržení nárůstu průměrné globální teploty pod hranicí alespoň 2 °C v porovnání s obdobím před průmyslovou revolucí a usilovat o udržení oteplení do 1,5 °C.

V návaznosti na uvedený dlouhodobý cíl Dohoda

- ukládá všem smluvním stranám (tj. rozvinutým i rozvojovým státům) povinnost stanovit si vnitrostátní redukční příspěvky (*nationally determined contributions*, dále jen „NDC“) a plnit je. Tím se zásadně liší od platného Protokolu, který redukční závazky vztahuje výlučně na rozvinuté státy. NDC se mají v pětiletých intervalech obnovovat s tím, že každý následující příspěvek má být vyšší než ten předchozí. Důležitou součástí NDC mají být informace zaměřené na transparentnost a srovnatelnost předkládaných NDC, které umožní posoudit, do jaké míry přispívají ke snížení globálních emisí GHG. NDC budou soustředěny ve veřejném registru spravovaném sekretariátem Rámcové úmluvy;

- doporučuje smluvním stranám zachovávat a zvýšit propady a zásobníky (rezervoáry) GHG (včetně lesů) a provádět opatření s cílem snížení emisí v důsledku odlesňování a degradace lesů;

- zakotvuje základní zásady pro mechanismus na podporu implementace mitigačních a adaptačních opatření (obdobně jako flexibilní mechanismy podle Protokolu). Mechanismus mohou smluvní strany využívat dobrovolně a za podmínek, které budou následně upřesněny rozhodnutím smluvních stran Dohody;

- stanovuje globální adaptační cíl směřující k posílení adaptační kapacity a odolnosti a snížení zranitelnosti vůči změně klimatu. Smluvní strany se mají mimo jiné podílet na implementaci adaptačních opatření, přípravě a implementaci národních adaptačních plánů a dalších souvisejících opatření a politik. Měly by rovněž předkládat periodická sdělení k adaptaci, která budou soustředěna do veřejně přístupného registru;

- vymezuje okruhy spolupráce při řešení ztrát a škod způsobených negativními dopady změny klimatu mezi smluvními stranami (varovné systémy, krizové řízení, hodnocení rizik a dal.). K tomuto účelu se má využít mechanismus vytvořený pro danou problematiku v roce 2013¹;

- potvrzuje povinnost rozvinutých států poskytovat finanční prostředky na mitigační a adaptační opatření v rozvojových státech podle zásad Rámcové úmluvy. Finančně podpořit tato opatření mohou (dobrovolně) i ostatní státy. Poprvé se tak jasně připouští, že hospodářská situace v rozvojových státech se vyvíjí a že některé z nich jsou již samy schopné podílet se na financování ochrany klimatu. Hospodářsky vyspělé státy mají každé dva roky předkládat indikativní informace o poskytnutých financích;

¹ Varšavský mezinárodní mechanismus pro otázky ztrát a škod způsobených negativními dopady změny klimatu.

- stanoví, že finanční mechanismy Rámcové úmluvy (GEF, GCF) budou sloužit potřebám Pařížské dohody;

- ukládá smluvním stranám, aby zajistily vhodná opatření v oblasti vzdělávání, přístupu veřejnosti k informacím v oblasti ochrany klimatu stejně jako zapojení veřejnosti do řešení této problematiky;

- upravuje rámcový postup pro zajištění rozvoje a přenosu technologií a systému budování kapacit v zájmu účinné ochrany klimatu, včetně institucionálního zajištění. U technologií a také u budování kapacit Dohoda počítá s propojením s existujícími systémy při Rámcové úmluvě a Protokolu;

- vymezuje základní prvky systému pro zajištění transparentnosti plnění smluvních závazků, které tvoří jako u Rámcové úmluvy např. národní sdělení, dvouleté zprávy a další nástroje. Je důležité, že uvedený systém, jehož pravidla budou upřesněna v následných rozhodnutích smluvních stran Dohody, se bude uplatňovat vůči všem smluvním stranám. Bude se však přihlížet ke zvláštní (ekonomické, sociální) situaci nejméně rozvinutých států a malých ostrovních rozvojových států. Systém transparentnosti se rovněž vztahuje na zjišťování stavu finanční podpory rozvojovým státům, a to jak z hlediska poskytování, tak přijímání finanční podpory;

- zavádí periodické globální hodnocení stavu plnění a provádění Dohody. Jeho cílem je zjistit, jak jsou naplňovány cíle Dohody. Předmětem této „inventarizace“ budou závazky všech smluvních stran ve všech oblastech upravovaných Dohodou. Bude tak pokrývat nejen mitigace, ale rovněž adaptace, financování, technologie, budování kapacit a transparentnost plnění závazků;

- ustavuje Výbor pro kontrolu plnění závazků a formuluje základní zásady činnosti tohoto orgánu. Předpokládá se, že smluvní strany Dohody přijmou ještě podrobnější pravidla jeho fungování;

- zakotvuje okruh institucí (nejvyšší rozhodovací orgán, podpůrné orgány, sekretariát) pro fungování Dohody. Současně řeší i vztah k dosavadním institucím, které působí při Rámcové úmluvě. Ty budou sloužit potřebám Dohody, pokud to smluvní strany Dohody v konkrétním případě schválí;

Dohoda vstoupí v platnost 30. den po uložení ratifikačních listin nejméně 55 smluvních stran Rámcové úmluvy, jejichž celkové emise GHG představují 55 % globálních emisí GHG. „Celkovými emisemi GHG“ se pro účely Dohody rozumí nejaktuálnější množství emisí GHG sdělené v den nebo před dnem jejího přijetí smluvními stranami Rámcové úmluvy;

Dohoda dále upravuje postup při změně Dohody, přijetí a změně příloh k Dohodě, urovnání sporů smluvních stran v souvislosti s výkladem a uplatňováním Dohody, výhrady k Dohodě, zásady pro odstoupení od Dohody a určuje jejího deponitáře.